

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

58. An Religiosus, qui licentiam à Superiore generalem expendendi pecuniam, vel donendi aliquid, si hæc expendat in usus illicitos, peccet contra votum paupertatis, & recipientes teneantur ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. LVI.

An commendatarij D. Iohannis. D. Iacobi, Alcantara, Calatrava, &c. possint disponere de redditibus Ecclesiasticis ad libitum sicut de bonis patrimonialibus, sine fractione voti paupertatis? Ex p. 5 tr. 14. & Misc. 2. Ref. 94.

Sup. hoc in Ref. præterea, & in Ref. seq. & supra in Ref. 54 attingente legem duas primas lin.

§. 1. **N**egatiuè respondet Mota in lib. *Institutionem*, & commendatarij tendant ad perfectionem, cap. 4. §. 4. num. 10. Nauarr. lib. de reddit. *quæst.* 1. num. 95. & 96. & *quæst.* 3. num. 30. & 31. & Ayala in *compend. Ord. milit.* quem citat & sequitur Emanuel Rodríguez in *99. Reg. tom. 2. quæst.* 57. art. 5. & ex parte Azorius *tom. 1. lib. 2. cap. 4. q. 10.* & ratio est, quia sunt Religiosi, & voto paupertatis adstricti, & quia redditus Commendarum sunt redditus Ecclesiastici, ergo, &c. Igitur hi Doctores tenent hos Equites esse in obligatione expendendi in operibus piis totum id, quod superest de congrua sustentatione.

2. Verùm ego puto de his bonis posse dictos Equites disponere, ac si essent sæculares, quia antiquissima consuetudo ita paupertatem eorum interpretata est Superioribus scientibus, & non contradicentibus, & redditus Commendarum titulo sæculari his dantur, nempe titulo militari. Et ita docet Sanchez in *sum. tom. 2. lib. 7. cap. 8. num. 29.* & nouissimè Hurtadus de Mendoza in *2.2. tom. 2. disp. 160. sect. 7. §. 119.* vbi etiam §. 120. loquens de Equitibus D. Iohannis, sic ait. Licet Milites S. Iohannis nuncupent solemne paupertatis votum, (de quo nunc non disputo) adhuc possunt pro suo arbitratu vti Commendis sine violatione voti: quia licet in solemnitate sit votum perfectum, ac non tam perfectum ex parte obiecti, quàm votum Clerici Regularis, aut Monachi, videntur enim paupertatem iuxta suam regulam, quæ paucis in rebus eos obstringit; est enim laxa, quia est regula Militum nobilium, quos non expedit illaqueare minutis præceptis, sed nonnullis, & laxioribus, quibus obseruetur virtus in militia, eamque ob causam illæ Commendæ sunt à Pontifice donatæ Militibus. Ita Hurtadus, & ego.

RESOL. LVII.

An Equites Ierosolymitani, & alij Religiosi Ordinum Militarium valide aliquid exponant ludo?

Et an sint obnoxij restitutioni lucrantes dictos Equites?

Et an supradicti Equites peccent contra paupertatem exponentes aliquid ludo vel expendentes in alios vsus illicitos, nec Superiores, nec consuetudo Ordinis possit ad id facultatem validam facere? Ex part. 7. tr. 9. Refol. 17.

Sup. doctrina contenta in principio huius Ref. in duabus præcedentibus Ref. & pro prima, & principali dicitur huius Ref. signanter in Ref. 2. huius not. §. Ex his, & in Ref. 1. not.

§. 1. **A**d hoc dubium ita respondet Dicastil. lib. 2. *trac. 18. dispur. 5. dub. 8. num. 55.* Quod attinet ad Religiosos Ordinum Militarium. In primis de Equitibus nobilibus, iam diximus illos absolute esse veros dominos suorum bonorum, & votum paupertatis illorum, consuetudine ita esse interpretandum, vt possint in his ludis bona infumere. Non defuere tamen viri graues, & docti ex nostra Societate, qui & in communibus conferentiis, & de hac re consulti, existimauerint eiusmodi Religiosos habentes liberam dispositionem, & administrationem bonorum, posse ea expendere in vsus conue-

nientes suo statui, scilicet statui Religiosorum nobilium, & heroum; quia hoc modo tantum videretur paupertatem non strictè, sicut alij Religiosi. Simul tamen existimauerunt prædicti si ea bona expendant in vsus illicitos, & indecentes suo statui, videri peccare contra paupertatem, quia iuxta dicta eadem ad id facultatem validam facere. Quæ sententia facta ad id facultatem validam facere, quæ sententia facta probabilis est, eamque tenent non pauci, quos refert Thom. Sanchez. lib. 7. *Moral. cap. 8. num. 19.* Probabilis tamen est, quod ibi diximus, tum quia antiquissima consuetudo ita paupertatem eorum interpretata est, neque ad amplius tendendi sunt le vota obligate, quam quod in eorum Ordinibus habent consuetudo. Reddunt autem commendarum, quoniam uis alicui videantur bona Ecclesiastica, & absolute ita censerentur, ac proinde iuxta opinionem aliorum, aut peccato mortali subiecta si ludis indecentibus, aliique similibus rebus expendantur, aut etiam restitutioni obnoxia, vt multi putant vniuersim de bonis Ecclesiasticis; probabilis tamen est titulo sæculari, nempe militari, illis concedi redditus Commendarum. Ita Dicastillus.

Sed circa præsentem quæstionem ne deteras recognoscere me ipsum in *part. 2. tractat. 15. refol. 14.* vbi satis probabiliter firmavi lucrantes à dictis Equitibus non esse obnoxios restitutioni.

RESOL. LVIII.

An Religiosus, qui habet licentiam à Superiore generalis expendendi pecuniam, vel donandi aliquid, hanc expendat in vsus illicitos, peccet contra votum paupertatis, & recipientes teneantur ad restitutionem.

Et hoc etiam frequenter potest accidere in Equitibus Ierosolymitanis.

Et an Superior supremus, vel totus Conuentus non possit concedere facultatem illam, vt in vsus illicitos expendat Religiosus pecuniam? Ex p. 7. tr. 11. & Misc. 2. Ref. 22.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam post Molinam, & Sanchez, Lessium, & alios tenet nouissimè Ioann. Dicastillo de *iust. & iur. lib. 2. tr. 2. disp. 6. dub. 1. n. 26.* quia non est præsumendum Superiorem concessisse facultatem in vsus illicitos. Item quia dicitur, non esse illam facultatem concedendam, nec totum conuentum concedere facultatem illam.

2. Sed quia hæc opinio frequenter potest contingere in Equitibus Hierosolymitanis, ego propter difficultatem in restituendo olim asserui probabilem esse opinionem aliquorum Doctorum asserentium in tali casu religiosum non peccare contra votum paupertatis, nec recipientes ad vllam restitutionem teneri, scio alios quos contra me obmurmurasse, sed immerito, nam præter DD. alibi à me pro hac sententia relatos, nouissimè me citato tanquam probabilem illam tuerentur Cardin. Lugo de *iust. & iur. tom. 1. disp. 3. sect. 7. dub. 1. n. 42.* Et reddit rationem; Quia in aliis materiis licentia generaliter concessa non intelligitur limitari ad solos vsus, vel casus aliunde non turpes, nec illicitos, sed in iis etiam aufert malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiae, quamvis remaneat turpiter, & malicia ex alio capite; ergo cum Prælatus vnuerſaliter concedit licentiam expendendi ad vsus, non est cur præsumatur limitare licentiam ad vsus solum aliunde non illicitos, sed potius velle aufere impedimentum ex parte sua quantum potest.

3. Nec obstant argumenta adducta pro contraria sententia.

sententia. Ad primum enim dicimus, licet Prælati non possent in speciali, & determinatè concedere subdito licentiam ad vsum turpem, vel superfluum, quia iam hoc esset cooperari eius peccato: postea tamen in genere, & in vniuersum concedere illi facultatem plenam, cedendo iuri suo in vniuersum, itaq; ex ea parte quilibet vsum non habeat malitiam iniustitiam. Sicut, si is, qui tibi mutauit pignore accepto, peteret à te licentiam vtendi eo pignore, posses tu licitè illam concedere generalem ad omnes vsus: nam licet in speciali non posses commodare ei rem illam ad vsus turpes, & inhonestos, v. g. ad sollicitandam feminam; potes tamen in vniuersum permittere ei omnes vsus, hoc est cedere iuri tuo, ita vt quilibet vsum non habeat rationem iniustitiam; nec sit inuito domino: & hæc præsumitur esse tua mens, dum aliud non explicas, & de facto non peccabit creditor ille contra iustitiam, si te tua vtatur ad vsus turpes, & illicitos. Similiter ergo superior potest absque peccato cedere iuri suo in vniuersum, & permittere tibi, quantum est ex parte sua omnes vsus talis pecunie, absque eo, quod idèd censetur cooperari positiuè tuo peccato.

4. Ad secundum desumptum ex licentia testandi Episcopo concessa, quæ si id non exprimat, præsumatur semper esse solum ad opera pia; responderi potest; quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam. Ratio autem esse potest, quod quando sunt duo impedimenta, in quibus aliquis superior dispensare potest, non censetur in vtroque dispensare, nisi id explicet, quando obligatio vnius non est necessaria ad auferendum alterum; sed potius dispensatio, cum sit odiosa, & contra legem, debet strictè intelligi, quantum satis est ad eius verba verificanda. Cum ergo Episcopus, nec possit testari, nec possit etiam disponere de bonis Ecclesiasticis, nisi ad opera pia, & Pontifex possit in vtroque dispensare ex causa, vt facitur Sanchez lib. 2. consil. cap. 2. dnb. 51. numer. 9. hinc est quod dispensatio solum ad testandum non censetur esse ad disponendum in vsus profanos; quia potest bene verificari dispensatio in vna lege absolute dispensatione in altera; cum possit bene heri testamentum absque eo quod fiat in vsus profanos. At verò Prælati Regularis non potest ipse dispensare cum subdito, vt possit licitè expendere in vsus profanos, vel turpes, sed solum vt possit expendere, auferendo vnicum impedimentum suæ contrariæ voluntatis: non est ergo, cur limitetur eius licentia, cum ad ipsum non spectet auferre aliud impedimentum, nec oppositionem nisi cum vnica lege. Quare videtur potius habere, sicut debitor in casu posito permittens creditori vsum liberum sui pignoris, quia cum non possit ipse reddere creditori licitum vsum pignoris ad res turpes, non censetur limitare licentiam: sed, auferre solum illud vnicum impedimentum, quod ipse potest auferre cedendo iuri suo in ordine ad omnes vsus, ne sit contra iustitiam; sic etiam pater concedens filio facultatem testandi, non censetur eam limitare ad opera pia, vel licita, quia ipse non potest tollere illud aliud impedimentum circa res inhonestas, & idèd censetur ex parte sua auferre totalitè illud vnicum impedimentum, quod poterat auferre; sic ergo se habet Prælati, ad quem non pertinet auferre illud aliud impedimentum circa vsus superfluos, & turpes, & idèd solum auferit impedimentum suæ voluntatis contrariæ, quod ei subest absque vlla profus limitatione: quia æquè se habet ad vtrumque vsum, cum æquè possit ab vtroque auferre malitiam iniustitiam cedendo iuri suo, & quoad hoc nihil magis possit circa vnum, quàm circa alium, quia vterque subest ipsi solum, prout opponitur iustitiæ, & ex hoc capite voto paupertatis. Et hæc omnia do-

cet Cardinalis de Lugo, ex quibus, Gra gratis obmurmurantium claudenda erunt. Omnes opinioniones Confessarij scire debent, vt postea secundum prudentiam illis vtantur, & si aliter fieri non potest onera non imponant ferre non valentibus vel nolentibus, quando probabiliter fieri potest.

5. Nota quod post hæc scripta inueni Ioannem Machadam de Perfecto Confess. tom. 2. lib. 5. part. 2. tract. 1. docum. 1. num. 3. nostram sententiam ab Eminentissimo cardinali de Lugo confirmatam, tanquam probabilem admittere.

RESOL. LIX.

An Religiosus, qui ex licentia Superioris libere de aliquibus pecuniis possit disponere, si illas infirmis in ludis prohibitis, vel cum meretricibus, peccet contra votum paupertatis, & accipientes teneantur ad restitutionem?

Et an stando in opinione affirmatiua, dictam pecuniam possit quis restituere eidem Religioso, vel teneatur restituere Monasterio?

Idem dicendum est de ceteris alijs, qui ludere vel alienare non possunt, vt de filiis familias, seruis, & vxoribus. Ex p. 3. tr. 2. Ref. 98.

§. 1. **A**ffirmatiua sententia est communior & probabilior, sed negatiua est etiam probabilis, quam tuentur Doctores, quos citat, & sequitur Ioannes Salas tract. de ludo, dub. 2. 1. num. 4. vbi sic ait: Religiosos, quibus per Superiorem licet de re aliqua libere disponere, etiam si in ludis illicitis, vel rebus turpibus eam expendant, validè expendere, nec recipientes teneri ad restitutionem. Ita ille. Vbi multas pro hac firmanda sententia rationes adducit; licet contra illam nouissimè insurgat amicissimus Sanctarellus tract. de Apost. cap. 6. dub. 2. num. 12.

sup. hoc in Ref. præterita, & in alijs eius secundæ notæ, & in Ref. seq. & in alijs eius primæ notæ.

2. Sed si aliquis vellet stare in prima opinione, queritur an dictam pecuniam possit quis restituere eidem Religioso; vel teneatur restituere Monasterio; & ad hoc dubium ita respondet Villalobos in summa, tom. 2. tract. 28. diff. 5. dub. 11. [Lo que vno gana al hyo que esta en poder de su padre, è al Religioso, è à otro, que no podia jugar, basta que lo restituya a ellos, aunque no sean verdaderos señores dello. La razon es porque no esta obligado de inficicia à poner la cosa ganada en mejor estado del que tenia; aunque alguna vez seria peccado contra caridad, y es quando haziendo esta restitucion à ellos, toman ocasion para jugar otra vez.] Hæc ille, qui citat Rodriguez, & Rebelium.

Sup. hoc eodem Villalobos hic citato in Ref. seq. §. vic. & in alijs eius notæ.

RESOL. LX.

An si Religiosus habens licentiam generalem expendendi aliquam quantitatem, possit validè illam ludo exponere?

Et an qui ab illo talia lucrantur, teneantur ad aliquam restitutionem?

Et notatur, quod si aliquis lucraretur magnam summam pecuniarum à Religioso, posse illam eidem restituere, & non Monasterio.

Idem in vtroque dicendum est de filio familias, vxore, &c. Ex p. 7. tr. 9. Ref. 15.

§. 1. **A**ffirmatiua sententiam tanquam probabilem admittit Medina in summa lib. 1. cap. 14. §. 29. & Alcozer lib. de ludo cap. 16. & idèd Faustus in speculo Confess. diffinit. 32. quæst. 21. num. 5. sic ait. Quartò dico, quod Religiosus, qui expendit

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & supra in Ref. 23. §. Nota rectè.